

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א
בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין
נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"
רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת שמות

תורה

במעלת עיבדו את ה' בשמחה:

שְׁמוֹת פָּרָק א (טו) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמַיְלָדֵי הָעִבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֵזוֹת שְׁפָרָה וְשָׁם הַשְּׂנִית פּוֹעָה: (טז) וַיֹּאמֶר בְּיַלְדֵיךָ אֶת הָעִבְרִית וְרֵאִיתָ עַל הָאֲבָנִים אִם בֶּן הוּא וְהַמֶּתֶן אֹתוֹ וְאִם בַּת הוּא וְזוּיָה: (יז) וְתִירָאן אֶת הַמַּיְלָדֵי אֶת הָאֲלֵהִים וְלֹא עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֶיךָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְתַזְוִינָן אֶת הַיְלָדִים: (יז) וַיִּקְרָא מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמַיְלָדֵי וַיֹּאמֶר לָהֶן מִדּוּעַ עֲשִׂיתָן הַדָּבָר הַזֶּה וְתַזְוִינָן אֶת הַיְלָדִים: (יט) וְתֹאמְרֵן הַמַּיְלָדֵי אֶל פְּרַעֲהַ כִּי לֹא כִנְשִׂים הַמִּצְרַיִת הָעִבְרִית כִּי זָוִית הַזֶּה בְּטָרָם תִּבּוֹא אֲלֵהֶן הַמַּיְלָדֵי וְיִלְדוּ: (כ) וַיִּטֵּב אֱלֹהִים לְמַיְלָדֵי וַיִּרְבּ הָעָם וַיַּעֲצְמוּ מְאֹד: (כא) וַיְהִי כִּי יִרְאוּ הַמַּיְלָדֵי אֶת הָאֲלֵהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּתִים: (כב) וַיֵּצֵא פְּרַעֲהַ לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כֹּל הַבֶּן הַיְלֹד הַיְאִרָה תִשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבַּת תִּזְוִינָן:

ופרש"י שמות פרק א פסוק כ וייטב אלהים למילדת, מהו הטובה ויעש להם בתים, בתי כהונה ולויה ומלכות שקרויין בתים. ויבן את בית ה' ואת בית המלך (מלכים א' ט א). כהונה ולויה מיוכבד, ומלכות ממרים, כדאיתא במסכת סוטה (סוטה יא ב):

שאלות

ויש לשאול על פרש"י א { אם כן מדוע הפסיק הפסוק בין המילה וייטב לבין ויעש להם בתים, בוירב העם וכן ויהי כי יראו המילדות? }

ב { עוד קשה כיון ששכר זה קיבלו עבור שיראו מהקב"ה, א"כ מדוע כפלה התורה הדבר הרי כבר בפסוק יז כתוב ותיראן המילדות, ומדוע שוב בפסוק כא כתוב ויהי כי יראו המילדות? }

ההבדל בין שני מצבים שעמדו המילדות

והנראה בכיבוד הענין שהרי בעצם יש להם ציוי מפרעה כל הבן הילוד היאורה תשליכהו ואם לא יקיימו את ציוי המלך הם בסכנה, ומצד שני אם יקיימו את ציוי פרעה יהיו בסכנה מצד בני ישראל שברור שיהרגו אותן, ונמצא אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי שבכל אופן מה שיעשו הן בסכנה, ומאחר שבלאו הכי הם בסכנה ודאי שיעדיפו לא לקיים את ציוי פרעה ולא להרוג בבני ישראל, ואם כן אין ראייה שהן יראי השם אולי רק מחוסר ברירה העדיפו לעשות כך, אולם בכל זאת יש קצת יראת השם כי יתכן שסכנת המלך יותר מסכנת בני ישראל, בהיות והמלך יכול לתת להם שמירה וכבוד ושכר, ולמרות זאת העדיפו לפחד מהשם ולא מפרעה, ולכן על יראה זו מדברת התורה בפסוק יז כאשר היו בתחלת דרכן, והשכר על יראה זו היה כמבואר בפסוק כ וייטב וכו' וירב העם ויעצמו מאד, ומה טובה יש למילדות שהתרבו בני ישראל, כי אחרי הכל היו חשודות בעיני בני ישראל שאולי הם הורגים חלק מהילדים מפחד המלך, וכדי לטהר את שמם עשה להם הקב"ה נס שילדו ששה או שישים בכרס אחת וראו כולם כי אדרבא מאז הגזרה ושפרעה מינה את המילדות הלכו והתרבו ולא התמעטו וזכו להערכה גדולה מבני ישראל, כי הבינו שם לא משתפים פעולה עם פרעה, וזו הטובה שנעשתה להם מריבוי בני ישראל.

אולם אחרי הנס הזה נוצר מצב חדש ונסיון גדול למילדות, בהיות וכעת יכולים לצאת מהסכנה מבני ישראל וגם מפרעה בזה שיהרגו חלק ויוכלו לתרץ לפרעה שזה מה שהספיקו להרוג, וגם אין חשש מבני ישראל שלא יחשדו בהם בגלל שהדבר כלל לא יהיה מורגש שהרי מתרבים, ולמרות זאת שנוצר מצב חדש הם עדיין המשיכו ויראו את השם וזה היה נסיון חדש, לכן כותבת התורה שנית בפסוק כא ויהי כי יראו המילדות, כיון שזו יראה גדולה מאוד לעומת היראה הקודמת, ולכן על יראה השנייה זכו לשכר ויעש להם בתים. נמצא שיש שני מצבים ושני דרגות ביראת המילדות ועל דרגה ראשונה קיבלו שכר שבני ישראל התרבו ועל היראה השנייה זכו ויעש להם בתים ולכן התורה כפלה את דבריה והפרידה בין וייטב ליעש להם בתים.

עושה רצון השם גם כשיש תירוץ להימנע

ומכאן יסוד גדול בעבודת השם שיש יראה ויש יראה, יש יראה שנעשית מכה המציאות ויש יראה שלמרות שאפשר לחמוק ממנה על ידי תירוצים ובכל זאת מקיימה, וכן בכל מצוה ומצוה או לימוד תורה או תפילה, יש את החלק שמוכרח האדם לעשות ויש את החלק שאינו מוכרח לעשות מאיזה סיבה שתהיה, ועיקר גדלות האדם נמדדת בחלק השני ושכרו גם לאין ערוך, ולכן על יראה הראשונה קיבלו שכר וירב העם ואילו על יראה שניה קיבלו שכר ויעש להם בתים, וכמאמר התנא באד"נ גדולה מצוה בצער ממאה שלא בצער, ביאורם של דברים כשאין צער זה טבעי שהאדם יקיים המצוה אבל כשיש צער יש לו תירוץ להימנע מקיום המצוה ובכל זאת הוא מקיים זה מראה על אהבת הקב"ה, ולכך כל מצוה וכל לימוד וכל תפילה שיש בה את המסירות מעבר למה שאדם מחוייב זוכה לשכר גדול.

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עיר התורה שקרובה אליך

גדול נסיון האיל מהעקידה

בדומה ליסוד זה מצינו בעקידת יצחק ששם התורה מבארת כי לאחר שעקד את יצחק קרא המלאך לאברהם ואמר לו אל תשלח ידך אל הנער כי ידעתי כי ירא אלוקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני, ואחר כך וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל ויקח את האיל ויעלהו לעולה, ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית, ויאמר יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת בנך, כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך וכו'. וראיתי בספר קול יהודה להרה"ג רבי יהודה צדקה זצ"ל אשר מקשה כיצד יתכן שעל עקידת יצחק שמסר את בנו לא אמר המלאך שיקבל איזה שכר אלא עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה, ואילו על הקרבת האיל אמר לו ברכות עד בלי די?

ועוד קשה שאומר לו יען אשר עשית את הדבר הזה הפירוש הקרבת האיל, ולא חשכת את בנך, כאילו אומר וגם לא חשכת את בנך, משמעות דברי המלאך שיותר חשוב עקידת האיל מעקידת יצחק ולכן מקדימו?

ומתריך כי עקידת בנו אמנם הוא נסיון גדול מאוד, אבל אם נתבונן בדבר הרי אין לו ברירה אלא לקיים רצון השם כיון שחיינו ואף חיי בנו תלויים ברצון השם וכיצד יסרב לקב"ה, ולכן אין לו ברירה אלא לעשות רצון ה' שאם לא יענש הוא וגם בנו ולא ירויח דבר, וממילא הניסיון קטן לעבור על רצון הקב"ה כיון שהוא מוכרח לעשותו, לעומת זה לאחר שאמר לו המלאך שלא לשחוט את בנו היה צריך לברוח עם בנו שלא יתחרט המלאך ויאמר לו שוב להעלות את בנו, אולם אברהם ההפך היה עצוב כיצד הכין מזבח להקריב לקב"ה קרבן ולא עשה כלום, ולכן לא נרגע עד שחיפש קרבן ומצא את האיל והקריבו, במעשה זה מגלה על גדלות אברהם למפרע שעשה הכל מרצון ובשמחה לעשות רצון הקב"ה ולא בגלל שאין לו ברירה, שסופו מעיד על תחילתו שגם מה שאינו מחוייב הוא מחפש ובלבד לעשות רצון הקב"ה, ולכן רק אז אמר המלאך את כל הברכות.

תחת שלא עבדת בשמחה

ובזה נבין דבר תמוה שהתורה אומרת בפרשת נצבים ורבעה כל דברי האלה הכתובה בספר הזה תחת אשר לא עבדת את השם בשמחה ובטוב לבב, משמע שמדובר באדם שמקיים את כל המצוות רק בלי שמחה, ואם כן מדוע מגיע לו כזה עונש? אולם לפי מה שביארנו מובן היטב כי עצם קיום המצוות אינה ראייה שעושה המצוות כדי לעשות רצון השם, אלא יתכן ומפני חשבונות שונים אשר מאלצים אותו כגון המשפחה החברה ובני הבית, ונמצא שכל קיום התורה והמצוות הם נעשים מפני צרכיו, אבל כאשר עושה בשמחה מראה שעובד השם מרצונו ולכן שכרו גדול.

גודל השכר על דברים שעושה מרצונו

כמו כן מצינו בחז"ל אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב גמילות חסדים, ביקור חולים, והכנסת אורחים, והשכמת בית הכנסת וכו' שכל אלו הן דברים אין מחוייב בהן, ויכול תמיד לחמוק בתרוצים שונים מדוע אינו יכול לגמול חסד או ללכת לבקר חולה או להכניס אורחים או להשכים לבית הכנסת יכול לבא לתפילה בלי להשכים ולמרות זאת עושה אותן לכן שכרו גדול.

מעשה עם הגר"א

ומסופר על הגר"א שפעם היה יושב ולומד עם תלמידיו ונכנס עני שהיה לבוש באופן מזעזע עד שמעורר רחמים על כל מי שרואה אותו, הסתובב בין הלומדים לבקש מהם צדקה ונתנו לו גם הגר"א נתן לו צדקה, לאחר שגמר לאסוף והלך לכיון הדלת לצאת קם הגר"א ונתן לו עוד פעם, שאלו אותו תלמידיו תורה היא וללמוד אנו צריכים מדוע הרב נתן לו פעמיים, השיב להם כי מה שנתן פעם ראשונה היה כדי להרגיע את כאבו לראות כזה מסכן וכיון שכאב לו בזה שנתן הרגיע את מצפונו בפעם השניה נתן כדי לקיים מצוות צדקה, בהיות ומה שאדם עושה בגלל שכואב לו זה עושה בשביל עצמו להרגיע את המצפון שלו ואינו לקיים מצוות השם, אבל אחרי שכבר הרגיע את כאבו מקיים מצוות צדקה לשם מצוות השם, כך כל דבר שאדם עושה מפני איזה הכרח שלא נעים או כבוד או בוש אינו עושה המצוה כדי לעשות רצון השם אלא לעשות רצון עצמו שלא יתבייש או ישיג כבוד וכדומא, אבל כאשר עושה את אשר אינו חייב ולא מוכרח מגלה שכל כונתו לעשות רצון השם, ולכן שכרו גדול ומקבל גם בעוה"ז כמאמר התנא הנ"ל.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה

מרדכי מלכא